

Приступенко Т. О.,
канд. іст. наук, проф.
Інститут журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Prystupenko Tetiana,
PhD in History.
Institute of Journalism,
Taras Shevchenko National
University of Kyiv

УДК 007:070:342.732(477)

Стан законодавчого регулювання вітчизняних ЗМІ в умовах новітньої історії України

The State of Legislative Regulation of Domestic Media in the Conditions of New History of Ukraine

Сучасний етап розвитку України характеризується зростанням важливості ролі інформаційної сфери, яка є одним із визначальних чинників успішного розвитку державотворчого процесу в Україні. Правові відносини в інформаційній сфері регулюються національною системою законів і підзаконних актів. Чинне інформаційне законодавство України створює можливості вибору інформації, умови для підвищення інформаційної безпеки держави.

У статті використано такі наукові методи, як моніторинг, аналіз, порівняння, історичний, за допомогою яких були виявлені позитивні та негативні аспекти правової регламентації діяльності ЗМІ в Україні.

Проаналізовано інформаційне законодавство України, розглянуто проблеми визначення нормативно-правового статусу та регулювання діяльності українських засобів масової інформації, його аналіз і виявлення основних тенденцій і шляхів вдосконалення конституційно-правової регламентації. З урахуванням сучасних політичних умов проаналізовано актуальні питання функціонування масмедійного простору України; визначено, що українське законодавство щодо регулювання діяльності ЗМІ загалом корелює з нормативно-правовими базами ЄС, Ради Європи, ООН і відповідає стандартам та принципам цих організацій у зазначеній галузі.

Ключові слова: правова культура; нормативні документи; мас-медіа; регулювання журналістської діяльності.

The current stage of Ukraine's development is characterized by the growing role of the information sphere, which is one of the determinants of the successful development of the state-building process in our country. Legal relations in the information sphere are regulated by the national system of laws and by-laws. The current information legislation of Ukraine creates opportunities for choosing information, conditions for improving information security of the state.

The methods that were used in the article are monitoring, analysis, comparative method, historical, with the help of which there were defined positive and negative aspects of law regulation of media activities in Ukraine.

The article analyzes the information legislation of Ukraine, examines the problems of determining the legal status and regulation of the activities of Ukrainian mass media, analyzes and identifies the main trends and ways of improving the constitutional and legal regulation. Taking into account the current political conditions, the actual issues of functioning of the Ukrainian media space are analyzed; It has been established that Ukrainian legislation regulating the activity of the mass media in general correlates with the normative legal bases of the EU, the Council of Europe, the UN and meets the standards and principles of these organizations in this field.

Keywords: legal culture; normative documents; mass media; regulation of journalistic activity.

Вступ. У період розвитку й становлення новітньої історії України, її державності та суверенітету активно почала формуватися й законодавча база суверенної країни в усіх сферах її життя – політичній, соціальній, культурно-освітній та ін. Особливо це важливо було робити в інформаційній сфері, адже за часів тоталітарного режиму колишнього СРСР практично не існувало жодного нормативно-правового документа, який би на рівні закону регламентував діяльність системи засобів масової інформації та основних на той час її сегментів – друкованої

преси, телебачення, радіомовлення, видавництва, інформаційних агенцій. Важливість розробки та реалізації відповідного законодавства зумовлювалося також врахуванням розвитку нових економічних відносин у суспільстві – ринкових, а також утвердженням у країні основоположних принципів демократії громадянського суспільства – права на вільний доступ до інформації, плюралізму думок, розуміння ЗМІ як четвертої влади з відповідними функціями, серед яких функція критики та контролю є однією з домінуювальних щодо моніторингу дій керуючої влади.

Із проголошенням незалежності в Україні розпочалася нова сторінка нашої історії щодо розвитку нової, демократичної держави. Розбудовуючи громадянське, правове суспільство, Україна конституційно забезпечує своїм громадянам свободу слова та інформації, узгоджуючи власну політику в цій сфері з європейськими та світовими стандартами. За роки незалежності в Україні ухвалено майже сорок законів, що регламентують діяльність об'єктів інформаційних відносин.

Мета статті – висвітлити проблеми законодавчого регулювання вітчизняних засобів масової інформації в сучасних умовах історії України.

Методи дослідження. У статті використано такі наукові методи, як моніторинг, аналіз, порівняння, історичний, які, зокрема, дали змогу виявити позитивні та негативні аспекти правової регламентації діяльності ЗМІ в нашій державі.

Теоретичне підґрунтя. Питання правової регламентації журналістської діяльності в Україні на сьогодні є дуже важливим. Законодавчі аспекти забезпечення діяльності ЗМІ висвітлюються практично в усіх наукових дослідженнях про ЗМІ України. Науковці вивчають законодавче забезпечення механізму доступу до джерел інформації, проблеми демонополізації та роздержавлення ЗМІ, процес створення громадського телебачення і радіомовлення, регулювання діяльності комп'ютерних мас-медіа тощо [1]. Вагоме місце мають праці про законодавче забезпечення свободи слова в Україні. Серед них – колективні праці, підготовлені журналістами, вченими, політиками [2], публікації в збірках наукових конференцій. Науково-теоретичне підґрунтя цього питання становлять наукові праці провідних фахівців у галузі загальної теорії держави та права, інформаційного та конституційного права: І. Арістової, І. Бачило, В. Брижка, Ю. Бурила, О. Денисової, В. Головій, В. Іванова, Р. Калюжного, О. Кохановської, Г. Красноступ, І. Людвик, А. Марущака, В. Монахова, О. Нестеренко, Ю. Палагнюк, Т. Слінько, М. Федотова, М. Швеця та ін. Але, незважаючи на це, все ще залишається широке поле для діяльності науковців у цій галузі.

Результати дослідження. Відповідні процеси щодо необхідності розробки й напрацювання нормативно-правової бази функціонування інформаційного простору почалися відразу після ухвалення Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення її незалежності. Саме ці перші документи новітньої історії нашої країни стали основою сучасного вітчизняного інформаційного законодавства з його фундаментальними базовими принципами – права на свободу слова, самовираження, незалежну інтелектуальну творчість, скасування цензури як ідеологічного та політичного інституту, а отже, розуміння

запровадження міжнародних журналістських стандартів у діяльність вітчизняних ЗМІ, народного інформаційного права.

Активна робота щодо розробки законодавства масмедійної сфери розпочалася після ухвалення основного Закону нашої держави – Конституції України 28 червня 1996 р. Однією з визначальних статей Основного Закону щодо діяльності ЗМІ в нових умовах розбудови незалежної держави, а також її інформаційного простору стала 15 стаття документа. В її змісті були закладені фундаментальні принципи нових суспільно-економічних відносин країни, які ґрунтуються на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України [3].

Ці положення і норми, закріплені в 15 статті Конституції України, втілилися у другому розділі Основного Закону «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина». Через всі статті цього розділу проходить ідея щодо невідчужуваності та непорушності прав і свобод людини, її невичерпності. Наголошено, що при ухваленні нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу наявних прав і свобод. І це повною мірою стосується і діяльності журналістів, їхніх прав і свобод доступу до інформації та її поширення, свободи журналістської діяльності тощо. Серед статей, які безпосередньо чи опосередковано стосуються діяльності представників ЗМІ, у другому розділі Основного Закону можна виділити статтю 31, в якій передбачається гарантія таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути визначені лише судом у випадках, передбачених законом для запобігання нових злочинів чи з'ясування істини під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Про неможливість зазнавати втручання в особисте й сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України, йдеться у статті 32. Її норми передбачають недопущення збирати, зберігати, використовувати та поширювати конфіденційну інформацію про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Кожний громадянин має право ознайомлюватися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею. Кожному гарантується судовий за-

хист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також права на відшкодування матеріальних і нематеріальних збитків, завданих збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

Важливими для творчості представників ЗМІ є стаття 35 щодо права на свободу світогляду та віросповідання; стаття 36 щодо права на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації для здійснення й захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів; стаття 41 щодо права володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Детальніше це право конкретизується у статті 54. У ній, зокрема, йдеться про гарантії свободи літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захисту інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, визначеними законом.

Проте акумулює права та свободи журналістської діяльності, безперечно, стаття 34 Конституції України. У ній, зокрема, зазначено про гарантії права кожного на свободу думки і слова, на вільне вираження власних поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей для запобігання розголошення інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Важко переоцінити значення та глибинний зміст цієї статті для діяльності журналістів, розвитку інформаційного простору нашої держави, запровадженню міжнародних журналістських стандартів у роботі вітчизняних представників ЗМІ. Адже йдеться передусім про досвід реалізації подібних норм і механізмів закону західних країн, про чесні та прозорі взаємовідносини між пресою та владою, про баланс їхніх інтересів у суспільстві. Такий зв'язок і реальний стан речей був офіційно зафіксований і знайшов своє відображення, зокрема в тексті

Загальної декларації прав людини ООН (1948).

Починаючи з 1992 р. на основі Конституції України, Кримінального і Цивільного кодексів з'явилася кілька спеціальних законів щодо різних галузей діяльності ЗМІ. Серед них – Закони України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про авторське право і суміжні права», «Про інформаційні агентства», «Про рекламу», «Про державну таємницю», «Про зв'язок», «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про видавничу справу», «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», «Про захист суспільної моралі», «Про доступ до публічної інформації» тощо.

Останнім часом відбуваються значні зміни в нормативно-правовій діяльності законодавчої гілки влади щодо функціонування вітчизняних ЗМІ. Це пояснюється передусім початком реформування багатьох сфер нашого суспільного життя, зокрема, у діяльності судової гілки влади, протидії корупції, забезпеченні прозорості власності масмедійної діяльності, протидії викликам і загрозам внутрішньої та зовнішньої політики України, її місця в геополітичних відносинах, прагненні нашої країни щодо співпраці з впливовими міжнародними організаціями в галузі захисту та розвитку громадянських прав і свобод, подальшій розбудові громадянського суспільства в країні. Свідченням цього за останні кілька років стали Закони України «Про суспільне телебачення і радіомовлення України» (2014), «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації, а також реалізації принципів державної політики в сфері телебачення і радіомовлення» (2015), «Про реформування державних та комунальних засобів масової інформації» (2015), «Про систему іномовлення в Україні» (2016), «Про забезпечення права на справедливий суд» (у частині гласності й відкритості судового процесу, 2015). Важливі зміни та доповнення були внесені до Законів України «Про телебачення та радіомовлення» (2016), «Про авторське право та суміжні права» (2016), Кримінального кодексу України тощо.

Крім законів України щодо функціонування ЗМІ, розвиток вітчизняної преси також визначають й інші документи, нормативні акти,

постанови, укази, які ухвалюються владними структурами та галузевими відомствами – такими, як Міністерство інформаційної політики, Державний комітет телебачення та радіомовлення, Національна рада з питань телебачення та радіомовлення тощо. Одними з важливих документів щодо подальшого розвитку інформаційного простору України, забезпечення прав і свобод наших громадян на одержання інформації стали Укази Президента України «Про національну стратегію у сфері прав людини» (2015), «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 р. та «Про Доктрину інформаційної безпеки України» (2017).

Вагоме значення для вдосконалення правових засад діяльності вітчизняної преси має також розпочата судово-правова реформа в Україні (2015), спрямована на захист прав людини, забезпечення соціальної стабільності та режиму законності в державі. Етапами цієї реформи стали, зокрема, Закон України «Про судоустрій та статус суддів України» (2016), зміни до Кримінального кодексу України (2017), інші пакети законів України, якими було внесено доповнення та зміни до чинного законодавства, створення Вищої ради правосуддя (2017) та ін.

Важливою подією для діяльності засобів масової інформації, забезпечення їхніх прав і свобод щодо виконання професійних обов'язків стали зміни до Кримінального кодексу України у 2015 р. У ньому систематизовано суспільно небезпечні дії, що визнаються злочинами, і передбачені конкретні заходи покарання за їх скоєння. Цей документ покликаний охороняти особу, її життя й здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпеку, захищати права й свободи громадян, державний суверенітет і суспільний лад України, весь правопорядок від злочинних посягань. Основною функцією Кримінального кодексу, головним його суспільним призначенням є захист найважливіших суспільних відносин у державі.

Важливі зміни щодо журналістської діяльності відбулися у 2016 р. В частині другій статті 163 «Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер» викладено в такій редакції: «Ті самі дії, вчинені повторно або щодо державних чи громадських діячів, журналістів, або вчинені службовою особою, або з використанням спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації – караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років».

Суттєві поправки до Кримінального кодексу щодо діяльності журналістів були внесені і до розділу 15 – «Злочини проти авторитету органів

державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів» (статті 345, 347, 348, 2015) та розділу 17 – «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» (ст. 375, 2011).

Надзвичайно важливою в Кримінальному кодексі України є стаття 348 щодо заборони однієї з форм цензури, а саме: фізичного замаху на життя представника ЗМІ: «Посягання на життя журналіста». В ній наголошено, що вбивство або замах на вбивство журналіста, його близьких родичів чи членів сім'ї у зв'язку зі здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності – караються позбавленням волі на строк від дев'яти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі.

Логічним продовженням цих норм стала стаття 375 «Постановлення суддею (суддями) завідомо неправомірного вироку, рішення, ухвали або постанови» розділу 17 Кримінального кодексу України «Злочини у сфері службової діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг».

Введення кримінальної відповідальності за перешкоджання законній діяльності журналіста та злочини проти представників ЗМІ зумовлене необхідністю подальшого розвитку свободи слова відповідно до норм Конституції України.

Об'єктом злочину є суспільні відносини в сфері забезпечення конституційних прав громадян на свободу думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Об'єктивний бік злочину відповідно до статті 171 Кримінального кодексу полягає у вчиненні дії або бездіяльності, спрямованих на перешкоджання законній професійній діяльності журналістів. Це може бути ненадання інформації, яка не є таємницею (державною, слідчою, комерційною, конфіденційною), або надання недостовірної інформації, вилучення записів, зроблених журналістом письмово або за допомогою технічних засобів, знищення або пошкодження таких записів, конфіскація тиражу друкованого видання без відповідного рішення суду тощо.

Законною слід уважати професійну діяльність журналіста відповідно до вимог Законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та «Про телебачення і радіомовлення». Так, за Законом України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» – це діяльність журналіста зі збирання, обробки, редагування, підготовки інформації до друку та видання друкованих засобів масової інформації з метою їх розповсюдження серед читачів.

Належність журналіста до відповідного засобу масової інформації підтверджується редакційним посвідченням чи іншим документом, виданим

йому редакцією цього друкованого видання. Права та обов'язки журналіста визначені статтею 26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та статтею 58 «Права творчого колективу та телерадіожурналістів» Закону України «Про телебачення та радіомовлення України». Так, за цією статтею творчий колектив організації має право відстоювати інтереси теле-, радіожурналістів і контролювати дотримання їхніх прав, вимог щодо заборони цензури і втручання у творчу діяльність телерадіоорганізації. Збори творчого колективу телерадіоорганізації обирають половину складу редакційної ради.

Журналіст несе відповідальність у межах чинного законодавства за перевищення своїх прав і невиконання покладених обов'язків.

Порядок і форма журналістського запиту щодо доступу до офіційних документів і надання письмової або усної інформації для ЗМІ, строки їх розгляду, а також характер документів та інформації, що не підлягають наданню для ознайомлення за запитом, інші питання, пов'язані з наданням журналістові інформації, визначаються Законами України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації».

Важливе значення в контексті норм цих законів щодо прав та обов'язків журналіста, його права на інформацію, вільну творчу діяльність має стаття 171 Кримінального кодексу України. Відповідно до неї кваліфіковано вид злочину – переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику, здійснювану службовою особою або групою осіб за попередньою змовою. Переслідуванням є умисні дії, спрямовані на ущемлення особистості (наприклад, публічна образа, рекомендація не приймати особу на роботу, не надавати житло тощо). Формою переслідування може бути застосування погроз або насильства. У таких випадках відбудеться сукупність злочинів, передбачених статтею 171 та відповідними статтями (їх частинами) Особливої частини Кодексу, що визначають відповідальність за злочини проти життя та здоров'я особи.

У разі застосування службовою особою насильства щодо журналіста або настання тяжких наслідків її дії підлягають додатковій кваліфікації за статтею 365 «Перевищення влади або службових повноважень» Кримінального кодексу України.

Функціонування засобів масової інформації України в напрямі процесів демократизації, гласності, плюралізму, реформування економіки та політичної системи нашої держави визначає не лише національне законодавство, галузеві підзаконні акти й документи, а також міжнародні правові норми. За часів тоталітарної держави

українська громадськість була недостатньо обізнана у загальноновизначених міжнародних документах та актах з прав людини, демократичних свобод, дій держави щодо їх забезпечення та захисту.

Важливим для розбудови України як правової, суверенної, незалежної та цивілізованої держави було її прийняття 37-м членом Ради Європи (9 листопада 1995 р.). Як відомо, Рада Європи є найавторитетнішою організацією нашого континенту і жодна з країн Ради Європи не увійшла до Європейського Союзу поза Радою Європи.

Вступ України до Ради Європи означає багато. Це насамперед стимул і важливий фрагмент великої державної роботи, спрямованої на створення й утвердження правової, економічно міцної, політично стабільної, миролюбної європейської країни – органічної й важливої частини Європейського дому. Іншим позитивним моментом стало поглиблення правового та юридичного забезпечення права громадян України звертатися до Європейського суду. Крім того, Україна вже почала приєднуватися до понад 150-ти конвенцій, що існують у Раді Європи, виконуючи свої зобов'язання перед цією організацією.

Одним з основних документів Ради Європи, який Українська держава ратифікувала 17 липня 1997 р. і який став Законом України, є Конвенція про захист прав і основних свобод людини (1950 р.), Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції.

На основі Конвенції громадяни України можуть і мають право звертатися до Євросуду з прав людини. Саме цій міжнародній судовій інстанції внаслідок корумпованості вітчизняної судової системи довіряють українці і все частіше звертаються до неї. Так, 2016 р. став рекордним за кількістю звернень наших громадян до Суду: чверть від загальної кількості заяв надійшла до Страсбурга саме з України [4; 5]. І ця тенденція збільшувалася впродовж останнього десятиліття. Так, якщо впродовж 2006 – 2012 рр. щорічно в середньому надходило по 6,8 – 8,5 % позовів українців від загальної кількості, то у 2013 р. – 13,3 % позовів українців, у 2014 р. – 19,5 %; у 2015 р. – 21,4 %; у 2016 р. – 24,4 % [6]

Наприкінці 2016 р. стало відомо, що Україна опинилась на 4 місці серед 47 країн – членів Ради Європи за кількістю невиконаних рішень Євросоюзу з прав людини [7]. Цей антирейтинг був складений Комітетом Міністрів Ради Європи за підсумками 2015 р. Україна в ньому посіла, як було вже зазначено, 4 місце серед 47 країн, оскільки на момент складання цього списку, в кінці 2015 р., у нас у процесі виконання перебувало 1052 рішення Суду. Попереду України – три держави, в яких ще більше проблем: Росія

(1549 справ у процесі виконання), Туреччина (1591 справа) та Італія (2421 справа).

У 2016 р. в Україні з'явилося ще 57 нових справ, а з минулорічного списку зняли як виконані 14 справ.

Несплачена державою грошова компенсація з усіх сфер, за якими українці зверталися до Європейського суду, дорівнює 400 млн. грн, які назбиралися за довгі роки [8]. Це призвело до того, що Україна стала одним з лідерів в Євросуді щодо несплати компенсацій своїм громадянам.

Така ситуація чітко вказує на зобов'язання держави поважати права та свободи українців, їхню гідність, ліквідувати корупцію в усіх гілках влади. Так, неурядова міжнародна організація «Transparency International», яка ставить за мету боротьбу з корупцією, оприлюднила 2017 р. своє головне щорічне дослідження «Індекс сприйняття корупції» (ІСК) [9]. Експерти організації формують його на основі незалежних опитувань, в яких беруть участь міжнародні фінансові та правозахисні експерти, у тому числі від Світового банку, «Дому свободи», Світового економічного форуму тощо. Індекс є оцінкою від 0 (дуже високий рівень корупції) до 100 (низький рівень корупції).

У світовому індексі сприйняття корупції (CPI) за 2016 р. Україна отримала 29 балів з 100 можливих і посіла 131 місце з 176 досліджених країн. У 2015 р. їх було 168. Це на два бали більше за минулий показник, але не вказує на серйозний прорив у боротьбі з явищем корупції і є «недостатньою для країни, влада якої назвала боротьбу з корупцією основним пріоритетом», – зазначили в організації. Разом з Україною цю сходинку із показником 29 балів розділили Казахстан, Росія, Непал та Іран. Показник нижче 30 балів в індексі вважається межею корупційної ганьби для держави [9].

У рейтингу за 2016 р. вказується, що лише шість країн ЄС покращили свої показники щодо боротьби з корупцією у державному секторі. Це Італія, Румунія, Греція, Болгарія, Угорщина і Хорватія.

Як зазначили експерти у своєму дослідженні про Україну, покращенню її позиції у рейтингу сприяло просування антикорупційної реформи, «але відсутність дієвої судової системи та фактів безкарності корупціонерів не дає Україні зробити потужний ривок уперед». За результатами дослідження, в країні почали менше користуватися службовим становищем в органах виконавчої влади, в політичних та Збройних силах. Водночас у судовій гілці влади ситуація залишається без змін, «що і за часів режиму Януковича», наголошують у «Transparency International». «Так, незважаючи на проведення реформ, пере-

сичні громадяни й український бізнес, міжнародні спостерігачі скептично налаштовані щодо успішності боротьби з корупцією в Україні». Саме безкарність та недійова система правосуддя не дають Україні здійснити прорив у подоланні корупції. Брак результатів із поверненням коштів режиму Януковича і його соратників – свідчення цього. Має відбутися реальне очищення системи правосуддя, боротьба з корупцією, яку поки що хоче зберегти політична еліта. Вихід із ситуації бачиться у втіленні серйозних антикорупційних змін у державі. Зокрема, залучення іноземних фахівців для створення ефективної системи антикорупційного правосуддя, повернення активів колишніх посадовців, перевірка електронних декларацій, проведення аудиту та зниження ступеня секретності в секторі безпеки та оборони там, де йдеться про контракти й державні закупівлі, виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань [9].

Не випадково виявилася ще одна низька оцінка діяльності України в контексті громадянських свобод іншою міжнародною структурою. У світовому рейтингу верховенства закону та права, складеному міжнародною незалежною некомерційною організацією – World Justice Projects, яка сприяє розвитку верховенства права у світі, Україна посіла 78 місце із 113 у 2016 р., хоча в минулому році наша країна була у цьому списку на 70 місці [10].

Рейтинг складала на основі таких показників, як відкритість держави, правопорядок і безпека, обмеження повноважень інститутів влади, відсутність корупції, захист основних прав, регулятивне правозастосування, кримінальне й цивільне правосуддя. До п'ятірки лідерів увійшли Данія, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Нідерланди (далі – Німеччина, Австрія, Нова Зеландія, Сінгапур, Велика Британія).

У блоці країн, куди укладачі рейтингу включили Україну, – Східна Європа та Центральна Азія, – лідером виявилась Грузія, яка посіла 34 місце. За нею розташувалися Боснія та Герцеговина, а також Македонія. Росія – на 92 місці, на відміну від 75 позиції, яку вона посідала в 2015 р.

Відповідні антирейтинги нашої держави в царині верховенства права, прав і свобод наших громадян, наявність корупції в нашій державі ускладнюють функціонування вітчизняних ЗМІ щодо відповідності міжнародних журналістських стандартів, принципів і функцій, їх місця у формуванні громадянського суспільства. Тож важливе значення в цих складних процесах, у пошуках взаєморозуміння партнерських прозорих зв'язків політики, преси та влади має відігравати ключове розуміння 10 статті Євро-

пейської конвенції з прав людини [11], яке знайшло своє відображення в 34 статті Конституції України. Саме розшифрування коду положень цієї норми Євроконвенції дає можливість зрозуміти роль ЗМІ як четвертої влади, як могутнього контролера всіх гілок влади. У статті, зокрема, зазначено, що:

1. Кожна людина має право на свободу виявлення поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати та поширювати інформацію та ідеї без втручання держави і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування радіомовлення, телебачення або кінопідприємств.

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з правами та обов'язками, може бути предметом таких формальностей, умов, обмежень або покарання, які визначені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням або злочинам, для захисту здоров'я і моралі, репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Виходячи з цих положень, законодавство України, що регулює інформаційну сферу, достатньо розвинуте. Проте окремі норми раніше ухвалених законів іноді втрачають свою актуальність і не завжди адекватно й повною мірою відповідають реаліям життя, що динамічно змінюється. Інформаційне законодавство потребує коригування. Адже одним з етапів побудови в Україні розвинутого інформаційного суспільства є вдосконалення інформаційного законодавства як його правового фундаменту, яке відповідало б вимогам політичного, соціально-економічного та культурного розвитку держави, нормам та стандартам міжнародного права, законодавству Європейського Союзу та Ради Європи. Це необхідно усвідомлювати сьогоднішній владі України, державним інститутам, які причетні до розвитку та функціонування національного інформаційного простору.

Йдеться передусім про вдосконалення законодавчої бази щодо засобів масової комунікації, подальший розвиток свободи слова та інформаційної діяльності, права на інформацію. У цьому напрямі, перш за все, потребує нагального уточнення та розробки з урахуванням всіх важливих чинників як політичних, економічних, так і медійних, Концепція національної інформаційної політики України (2002) та Концепція інформаційної безпеки України (2015). Саме вони повинні стати стратегічним документом інформаційної

галузі нашої держави. Ці документи повинні бути результатом пошуку оптимальної форми надзвичайно складних інформаційних відносин між громадянами, суспільством і державою, які стосуються сфери: ЗМІ, новітніх інформаційних технологій, видавничої, музейної, архівної, бібліотечної справ, кінематографії, рекламної, виставкової та науково-просвітницької діяльності, інформаційної безпеки тощо.

Особливо це важливо усвідомлювати й своєчасно реагувати відповідним державним інституціям у зв'язку з сучасними викликами та загрозами, серед яких – проведення антитерористичної операції на сході нашої держави, анексія Кримського півострову, криза ліберальних демократій на Заході, терористична загроза з боку джихадистських угруповань, політичний вакуум, який може виникнути в разі виходу США зі світової системи безпеки тощо. Все це – актуальні виклики сьогодення, які стосуються як внутрішньої, так і зовнішньої політики нашої держави, її місця в геополітичному світовому просторі та трансформації інформаційного потоку.

Чітке розуміння та напрацювання сьогоднішньою владою стратегії та тактики держави в цих складних геополітичних процесах, позначення орієнтирів подальшого становлення вітчизняного інформаційного простору має бути стратегічним планом розвитку української інформаційної сфери, який визначав би основні напрями, засади та принципи національної інформаційної політики та механізм її реалізації. В основі такої політики – створення умов для розбудови в Україні розвинутого інформаційного суспільства як органічного сегмента глобального інформаційного співтовариства, забезпечення розвитку інформаційного простору, модернізації інформаційної інфраструктури, інформаційних і телекомунікаційних технологій, ефективного формування та використання національних інформаційних ресурсів, окреслення пріоритетів розвитку інформаційної сфери.

Реалізація національних інформаційних пріоритетів буде одним із головних чинників забезпечення свободи слова в країні, зростання ролі засобів масової інформації у сфері соціально-культурного розвитку держави, створення передумов побудови громадянського демократичного суспільства. Їх функціонування стимулюватиме подальший розвиток конституційно-правових норм з урахуванням європейських стандартів і безумовно покращить в цілому рівень демократії в Україні, який за останній час значно понизився.

На підтримку та розвиток свободи слова і доступу ЗМІ до інформації був спрямований також Указ Президента України «Про національну стратегію у сфері прав людини» (2015). Вона була

затверджена з метою вдосконалення діяльності щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні. Відповідно до цієї стратегічної мети був розроблений План дій щодо реалізації документа на період до 2020 р. із залученням представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, провідних вітчизняних учених і міжнародних експертів. Затвердження Національної стратегії було зумовлено необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвого механізму захисту в Україні прав і свобод людини, вирішення системних проблем у зазначеній сфері.

Документ зосереджено на вирішенні основних системних проблем у сфері захисту прав і свобод людини та нових викликах суспільства, але не вичерпує повністю проблематику в зазначеній сфері. Вдосконалення системи захисту прав і свобод людини повинно здійснюватися з урахуванням як вітчизняного досвіду, так і напрацьованих та апробованих міжнародною спільнотою засад і принципів.

Для цього відповідно до Стратегії використовується досвід Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, правозахисних організацій України, Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, інших міжнародних організацій, а також практика Європейського суду з прав людини. У співпраці з іншими державами Україна застосовує підхід, заснований на правах і свободах людини, і розвиває двосторонні відносини з урахуванням міжнародних зобов'язань у зазначеній сфері. Метою реалізації Стратегії є забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника під час визначення державної політики, прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Результатом виконання Стратегії має стати запровадження системного підходу до виконання завдань та забезпечення узгодженості дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері прав і свобод людини, створення в Україні ефективного (доступного, зрозумілого, передбачуваного) механізму реалізації та захисту прав і свобод людини.

Важливе значення в цьому контексті надається забезпеченню свободи думки і слова, вираженню поглядів і переконань, доступу до інформації та вільного розвитку особистості. Зазначалося, що в Україні зменшено втручання держави у професійну діяльність журналістів, унормовано питання створення Суспільного телебачення і радіомовлення України та базові

стандарты прозорості відносин власності стосовно засобів масової інформації, визначено нові засади функціонування системи вищої освіти, що ґрунтується на принципах автономії вищих навчальних закладів та академічній свободі учасників освітнього процесу.

Водночас існують проблеми, які залишаються неврегульованими. Серед таких проблем найактуальнішими є надмірне державне регулювання інформаційних відносин; неналежний рівень захисту журналістів; державна пропаганда та обмеження на публічні висловлювання з окремих питань; вплив власників засобів масової інформації на формування редакційної політики; неналежна практика реалізації законодавства у сфері доступу до інформації; відсутність гарантованого доступу кожного до інформаційних ресурсів, зокрема до мережі інтернет.

Відповідно до цих викликів, проголошується стратегічна мета – забезпечення вільного обміну інформацією та свободи вираження поглядів і переконань, розбудова належного функціонування суспільного мовлення, дотримання принципів ідеологічної багатоманітності, впровадження інформаційної політики захисту і протидії інформаційній війні, недопущення мови ворожнечі, забезпечення свободи діяльності засобів масової інформації, що включає, зокрема, свободу редакційної політики, прозорість інформації стосовно власності і джерел фінансування засобів масової інформації, захист професійної діяльності та безпеку журналістів, реформування друкованих засобів масової інформації державної та комунальної форм власності, обмеження до необхідного мінімуму державного регулювання діяльності засобів масової інформації, розмежування діяльності офіційних друкованих видань державних органів, органів місцевого самоврядування та інших засобів масової інформації.

Реалізація цих напрямів у державі дасть можливість гарантувати право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Обмеження цих прав встановлюються виключно законом і є необхідними в демократичному суспільстві для забезпечення інтересів національної безпеки, територіальної цілісності, громадського порядку, запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя.

Крім внутрішньозаконодавчого втілення норм свободи ЗМІ, її міжнародного закріплення, для забезпечення свободи масової інформації принципово важливо, щоб законність актів державної адміністрації була у сфері контролю незалежних

судів. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» був одним з перших нормативних актів епохи кардинальної реконструкції вітчизняної правової системи, в якому саме суд став кінцевою ланкою практично всіх юридичних алгоритмів, що тут використовуються. Про це йдеться, зокрема, у статті 18 «Припинення випуску друкованого засобу масової інформації», статті 19 «Порядок оскарження відмови в державній реєстрації друкованого засобу масової інформації або рішення про припинення його випуску», статті 37 «Спростування інформації», а також у статті 30 «Відмова у видачі ліцензії на мовлення», статті 47 «Дозвіл на право використання програм чи передач інших телерадіоорганізацій», статті 63 «Неприпустимість перекручення інформації», статті 65 «Право на відповідь» Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

Проте сучасні засоби масової інформації, попри норми вітчизняного та міжнародного законодавства, мають певні проблеми, пов'язані з реальним втіленням свободи журналістської діяльності та правом на інформацію.

Вони зводяться до неналежного забезпечення основних прав і свобод людини й громадянина на отримання повної, неупередженої інформації та забезпечення права журналіста на вільне, без зовнішнього тиску виконання професійних обов'язків. Тож засоби масової інформації втрачають належні їм у демократичному суспільстві функції посередника між владою та суспільством, перетворюються на знаряддя політичного впливу та маніпулювання. На такому стані речей в Україні неодноразово наголошують і у своїх щорічних звітах міжнародні правозахисні організації – «Репортери без кордонів», Комітет захисту журналістів, Дім свободи та ін., а також Парламентська асамблея Ради Європи, ЮНЕСКО, ОБСЄ тощо.

Зважаючи на наявні реалії, а також враховуючи воєнні дії на сході нашої держави, розв'язані російським агресором, інші загрози та виклики, які постали перед нашою державою та країнами світу, Верховна Рада України за останній період вжила певних заходів щодо зміцнення та реального утвердження свободи слова в державі. Серед них, зокрема, зміни до Закону України «Про телебачення і радіомовлення України» (2016), Закону України «Про доступ до публічної інформації» (2016), Кримінального кодексу України (2016), а також ухвалила кілька нових документів. Серед них – Закони України «Про суспільне телебачення і радіомовлення України» (2014), «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації, а також

реалізації принципів державної політики в сфері телебачення і радіомовлення» (2015), «Про реформування державних та комунальних засобів масової інформації України» (2015), «Про систему інформовлення в Україні» (2016) та ін. Це може сприяти подальшим демократичним процесам у цій царині діяльності нашої держави. Про це, зокрема, підкреслювалося на міжнародних конференціях ОБСЄ з питань свободи медіа і свободи висловлювання (27-28 жовтня, 2016), «Безпека журналістів в Україні. Припинення безкарності» (6 листопада 2016), а також в резолюції Європарламенту щодо протидії російській пропаганді, ухваленій в листопаді 2016 р. Основний мотив важливих рішень цих форумів – пошуки європейськими країнами дієвих форм стратегічної комунікації щодо сучасних викликів у масмедійному середовищі, надійний захист журналістів під час виконання ними службових обов'язків, подальше утвердження права на інформацію тощо.

Висновки. Аналізуючи сучасні проблеми та ситуацію, що склалася у сфері діяльності засобів масової інформації, їх роль і місце у взаємовідносинах між владою та суспільством, можна констатувати відсутність достатніх, зокрема й законодавчих, умов для виконання ЗМІ функцій інформування, громадської критики й контролю, а також налагодження процесу комунікації між усіма складовими частинами суспільства; відсутність умов для економічної незалежності ЗМІ. Таке неконституційне управління інформаційним простором органами державної влади є основними передумовами обмеження конституційних прав громадян на свободу думки і слова, на вільне вираження поглядів і переконань та застосування в системі українських засобів масової інформації прямої чи прихованої цензури, хоч це беззастережно заборонено Конституцією України та інформаційним законодавством. Подібні небажані процеси негативно позначаються на рівні довіри вітчизняної аудиторії до ЗМІ.

На цей час не вирішено ще багато проблем, пов'язаних зі свободою доступу до інформації журналістів, із правовою охороною особистої таємниці в ЗМІ, захистом громадянина і суспільства від помилкової і несумлінної інформації, що поширюється ЗМІ.

З метою розвитку свободи слова, недопущення будь-яких проявів цензури необхідно забезпечити подальші законодавчі умови для роздержавлення ЗМІ відповідно до Закону України «Про реформування державних та комунальних ЗМІ», продовжити створення Суспільного телерадіомовлення, передбачаючи, як того вимагає Закон України «Про суспільне телебачення і радіомовлення України», його політичну, економічну

та творчу незалежність; доповнити існуючі нормативні акти щодо цієї структури додатковими документами, які стосувалися б механізмів відповідальності журналістів і керівництва Суспільного телерадіомовлення за порушення норм журналістської етики; переглянути форми регулювання відносин ЗМІ та влади в частині висвітлення діяльності останньої шляхом переходу на виключно договірні засади з використанням державного замовлення; унормувати механізм відповідальності за порушення законодавства про доступ до інформації; забезпечити прозорість економічних відносин в інформаційній сфері; вдосконалити механізми регулювання трудових відносин між власниками ЗМІ та журналістами, зокрема шляхом застосування під час працевлаштування журналістів виключно трудових угод та контрактів з метою гарантування їх соціальних та професійних прав.

Реалізація цих та інших демократичних принципів розвитку держави, її ринку, масмедійного простору, аудиторії, дасть можливість уникнути в суспільстві політичної цензури, повною мірою забезпечити свободу слова, плюралізм думок, право на інформацію.

Список літератури

1. *Іванов В. Ф.* Законодавство і журналістика: становлення правової бази в Україні і світовий досвід. Київ : Школяр, 1997. 32 с.
2. *Чиж І. С., Іванов В.Ф.* Законодавче регулювання діяльності комп'ютерних мас-медіа. Київ : Парламентське вид-во, 1999. 16 с.
3. *Конституція України.* Київ : ВР України, 1996.
4. *Найчастіше* українці скаржаться до ЄСПЛ на невиконання рішень судів URL : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/BB5453638D60C0F8C22580B900478ACB?OpenDocument&year=2017&month=01&](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/BB5453638D60C0F8C22580B900478ACB?OpenDocument&year=2017&month=01&) (дата звернення 17.06.17).
5. *Україна* лідирує за кількістю позовів у Євросуді з прав людини URL : <https://tsn.ua/politika/ukrayina-lidiruye-za-kilkisty-pozoviv-u-yespl-580088.html> (дата звернення 17.06.17).
6. *Більшість* позовів до Європейського суду з прав людини була проти України URL: <https://ua.112.ua/polityka/bilshist-pozoviv-do-yevropeiskoho-sudu-z-prav-liudyny-bula-proty-ukrainy-367741.html> (дата звернення 17.06.17).
7. *Україна* посіла 4-те місце з невиконання системних рішень ЄСПЛ // Європейська правда. URL : <http://www.eurointegration.com.ua/news/2016/03/30/7047043/> (дата звернення 17.06.17).
8. *Чугуєвська М.* Виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини: проблемні аспекти // Віче. 2013. №2. URL : <http://veche.kiev.ua/journal/3895/> (дата звернення 17.06.17).
9. *Індекс* корупції CPI-2016 // Transparency International Ukraine URL: <https://ti-ukraine.org/research/index-koruptsiyi-cpi-2016/> (дата звернення 17.06.17).

10. *Україна* в мировому рейтингу верховенства права скатилась на 78 місце // URL : http://ua24ua.net/ukraina_v_mirovom_reytinge_verhovenstva_prava_skatilas_na_78_mesto/ (дата звернення 17.06.17).

11. *Європейська* конвенція з прав людини URL : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiP_-S9qfrXAhVHCZoKHWOLBxIQFgggUAE&url=http%3A%2F%2Fwww.echr.coe.int%2FDocuments%2FConvention_UKR.pdf&usq=AOvVaw0XmWzfn36F8dNtQvBaZEBr (дата звернення 17.06.17).

References

1. *Valeriy Ivanov*, 1997, *Legislation and Journalism: Legislative Base Establishment in Ukraine and World Experience*, Kyiv, Shkolyar, 32 p.
2. *Stanislav Chizh*, 1999, *Legislative Regulation of Computer Mass Media Activities*, Kyiv, Parlamentske Vydavnytstvo, 16 p.
3. *The Constitution of Ukraine*, 1996, Kyiv, Verkhovna Rada Ukrayiny.
4. *Supreme Court of Ukraine* (2017), "Ukrainians turn often to the European Court of Human Rights for non-compliance with court decisions", available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/BB5453638D60C0F8C22580B900478ACB?OpenDocument&year=2017&month=01&](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/BB5453638D60C0F8C22580B900478ACB?OpenDocument&year=2017&month=01&) (accessed 17.06.17).
5. *TSN.ua* (2017), "Ukraine is at the top of the countries for a number of lawsuits to the European Court of Human Rights", available at: <https://tsn.ua/politika/ukrayina-lidiruye-za-kilkisty-pozoviv-u-yespl-580088.html> (accessed 17.06.17).
6. *112.ua* (2017), "The majority of lawsuits in the European Court of Human Rights was against Ukraine", available at: <https://ua.112.ua/polityka/bilshist-pozoviv-do-yevropeiskoho-sudu-z-prav-liudyny-bula-proty-ukrainy-367741.html> (accessed 17.06.17).
7. *Yevropeiska Pravda* (2016), "Ukraine is fourth in non-compliance with decisions of the European Court of Human Rights", available at: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2016/03/30/7047043/> (accessed 17.06.17).
8. *Chuhuievska, M.* (2013), "Ukraine's compliance with decisions of the European Court of Human Rights: problem aspects", *Viche [Popular Assembly]*, no.2, available at : <http://veche.kiev.ua/journal/3895/> (accessed 17.06.17).
9. *Transparency International Ukraine* (2016), "Corruption index CPI-2016", available at: <https://ti-ukraine.org/research/index-koruptsiyi-cpi-2016/> (accessed 17.06.17).
10. *ua24ua.net* (2017), "Ukraine's slid to the 78th place in the world ranking of rule of law", available at: http://ua24ua.net/ukraina_v_mirovom_reytinge_verhovenstva_prava_skatilas_na_78_mesto/ (accessed 17.06.17).
11. *European Convention on Human Rights* (2010), available at: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiP_-S9qfrXAhVHCZoKHWOLBxIQFgggUAE&url=http%3A%2F%2Fwww.echr.coe.int%2FDocuments%2FConvention_UKR.pdf&usq=AOvVaw0XmWzfn36F8dNtQvBaZEBr (accessed 17.06.17).

Приступенко Т. О.

Состояние законодательного регулирования отечественных СМИ в условиях новейшей истории Украины

Современный этап развития Украины характеризуется возрастающей ролью информационной сферы, которая является одним из определяющих факторов успешного политического развития в нашем государстве. Правовые отношения в информационной сфере регулируются национальной системой законов и подзаконных актов. Действующее информационное законодательство Украины создает возможности выбора информации, условия для повышения информационной безопасности государства.

В статье использованы такие научные методы, как мониторинг, анализ, сравнение, исторический, с помощью которых были определены позитивные и негативные аспекты правовой регламентации деятельности СМИ в Украине.

Проанализировано информационное законодательство Украины, рассмотрены проблемы определения нормативно-правового статуса и регулирования деятельности украинских средств массовой информации, его анализ и выявление основных тенденций и путей совершенствования конституционно-правовой регламентации. С учетом современных политических условий проанализированы актуальные вопросы функционирования масс-медийного пространства Украины; установлено, что украинское законодательство по регулированию деятельности СМИ в целом коррелирует с нормативно-правовыми базами ЕС, Совета Европы, ООН и соответствует стандартам и принципам этих организаций в указанной области.

Ключевые слова: правовая культура; нормативные документы; масс-медиа; регулирования журналистской деятельности.
